

ONSDAG 2 SEPTEMBER 2015

Årets Dagstidning 2015.

AFTONBLADET

Vad är en klassiker?

Professor Anders Cullhed reder ut begreppen

Vad är en riktig klassiker? Litteraturprofessorn Anders Cullhed har svaret.

Anders Cullhed

FAKTA

De 3 största klassikerna, enligt professorn:

Utländska

- * Dante Alighieri - Den gudomliga komedin.
- * Bibeln
- * Publius Vergilius Maro – Aeneiden

Svenska

- * Selma Lagerlöf – Gösta Berlings saga
- * Hjalmar Söderberg – Den allvarsamma leken
- * Eyvind Johnson – Hans nådes tid

”I dessa finns allt – moralfrågor och absoluta val som avgör om människor kommer till himlen eller helvetet, passion, våld och sex. Där finns fin poesi, vulgäriteter, kärlek och moral.”

Det finns böckerna som aldrig går ur tiden. De här som generation efter generation av läsare återkommer till. Klassiker, som skrevs för länge sedan men som ständigt kommer ut igen. De älskas av unga och gamla och går aldrig ur tiden, är alltid aktuella.

Det är svårt att veta varför en bok blir en klassiker. Det kan bero på att den är välskriven, att den tar upp ett ämne som ständigt är aktuellt, att den har en speciellt gripande berättelse att förmedla. Ofta är det en kombination av dessa. För att en bok ska bli en riktig klassiker måste den vara något alldeles speciellt, och det är inte förrän en tid gått som man vet vilka böcker som i framtiden kommer att räknas till den exklusiva skaran.

– En klassiker, det är ett konstverk som känns nödvändigt för människor. I det här fallet en bok. Det är det enkla svaret, säger Anders Cullhed, professor vid litteraturvetenskapliga institutionen på Stockholms universitet.

Olika klassiker i olika tider

Vilka böcker som är klassiker kan ändras, menar Anders Cullhed.

– Klassiker är inte eviga, det tror jag inte alls på. Böcker som bara anses fina ”för att det är så”, är stelnade. Om en bok är en klassiker eller inte, har inget att göra med **kulturell fernissa** eller pynt! Läsning som bara bärs vidare sjunker till lärdomsgods – och det har inget med klassiker att göra. En klassiker talar till dig, utmanar dig, förargar dig – just dig, just nu!

Klassikerna behöver alltså inte vara de böcker som man bara bör ha läst. De behöver inte var dammiga och tråkiga, utan de ska vara aktuella. Anders Cullhed ger exempel på böcker och författare som varit bortglömda, men kommit tillbaka.

– Nu i vår tid är det många böcker som är skrivna av kvinnliga författare på 1800-talet som kommit ”upp till ytan” igen. På den tiden är de här författarinnorna på många sätt **marginaliserade**, men nu blir de återupptäckta. Ett exempel är Victoria Bendictsson, som det nyligen kom ut en bok om. Runt henne har det skapats en ny och aktuell debatt. Det finns något i hennes livsöde och författarskapet som utmanar oss idag och hennes böcker räknas plötsligt som klassiker – trots att de inte gjorde det förut.

Vad är en klassiker?

– En klassiker har förmågan att tala till människor utöver det egna nuet eller tiden och den måste kunna säga något i samtiden. För att sedan fortsätta att vara en klassiker så måste den kunna tala vidare till kommande generationer.

Att säga i förväg, vilka av nutidens stora böcker som kommer att vara klassiker i framtiden, är svårt.

– Det finns de böcker som är till för att läsas i nuet, men som inte kommer så mycket längre än så. En klassiker har en förmåga att gestalta problem och ta upp frågor som alltid är aktuella och intressanta, säger Anders Cullhed.

Språket spelar förstås också roll. En bok som är skriven på ett dåligt, tråkigt eller akademiskt språk har svårt att nå ut till och tala till den stora massan av läsare. Därför har den typen av böcker också svårt att bli klassiker. Det räcker alltså inte med ett aktuellt ämne som berör många – boken måste också vara skriven på ett sådant sätt att den berör.

– För att boken ska beröra dig och stanna i ditt minne så måste du känna dig drabbad av ämnet. En förutsättning för det är rätt språk och stil. Boken måste vara skriven på ett sätt som gör att den stannar i ditt minne, och där finns något av skickligheten hos de författare som lyckas skapa klassiska verk, säger professor Anders Cullhed.

Lina Thorén / Minimedia